

OPKIKKERTJE

Een goal van Anderlecht is ooit beschreven als ‘bijna onstopbaar’. Zo’n wringwoord schiet tegenwoordig iedereen in het hoofd over pensioenen. Een hervorming is ‘bijna onontkoombaar’. Versta: ‘bijna onstopbaar’. De zaak lijkt uitgemaakt. Geen discussie meer mogelijk, geen debat meer nodig: er is een pensioenprobleem!

Ten eerste een demografisch probleem: met een evolutie van vier naar twee actieven voor één gepensioneerde binnen 50 jaar, is het geen kwestie meer van links of rechts maar van ‘louter rekenkunde’ (Herman Van Rompuy).

Vervolgens een financieel probleem: de huidige en vooral toekomstige sociale uitgaven zijn zo ‘huiveringwekkend’ dat het pensioen moet ‘gered’ worden door minder (pensioen of gepensioneerden) te betalen en meer zelf bij te verzekeren.

Ten slotte een moreel probleem: onze kinderen gaan beladen en belast worden, rechtvaardigheid tussen de generaties moet hersteld worden.

Alle ‘experts’ zeggen het, alle politici herhalen het. Algehele consensus. Zoveel éénklank is verdacht. Er is iets dat niet klopt, dat schel klinkt. Zoals een te vlotte oplossing in een ingewikkelde moordzaak.

Aanwijzingen?

Een kwestie die niet politiek maar enkel rekenkundig is? Denk je de betovergrootvader van Herman Van Rompuy in, die in 1900 voorspelt: één Belg op drie werkt nu in de landbouw, maar in 2000 zullen er dat nog maar één op vijftig zijn, dus is hongersnood binnen dit en 100 jaar onvermijdelijk. Vandaag zijn er zelfs minder bakkers, maar de Belgen buikiger dan ooit. Hun broodje is gebakken.

Pensioenen zijn in België te laag? En tegelijk te gelijk – volgens prof Jos Berghman (‘te veel herverdeling’), journalist Guy Tegenbos (‘over-

solidariteit'), politicus Jan Jambon ('veel *waste* in het systeem') en econo- mist Ivan Van de Cloot ('perverse solidariteit'). Alle vier gerechtigd op welige pensioenen, dankzij veel omgekeerde herverdeling.

Minder en minder pensioen in een rijkere en rijkere land? De ene sce- nario's beloven een sterke langetermijndynamiek (informatietechnologie, productiviteitswinsten). Andere scenario's zeggen dat sociale rechten moeten verminderd worden. Een verwittigd mens is kennelijk twee soor- ten voorspellingen waard.

Kapitalisatie ter aanvulling van repartitie? Dezelfde politici (en eco- nomisten) die tijdens de financiële crisis de Russische roulette van kapi- talisatie en de stabiliserende werking van repartitie meegemaakt hebben, willen niettemin wettelijke pensioen laten verglijden en aanvullende pen- sioenen versterken. Het lijken nochtans serieuze mensen.

De Europese schuldencrisis verplicht nu eenmaal tot doorpakken? Als Nicolas Sarkozy zegt: 'Als ik geen pensioenhervorming gewild had, dan zouden we ons bevinden in de situatie van de landen die nu in opspraak zijn', dan is die uitspraak niet economisch gefundeerd maar politiek ge- motiveerd. Bezuinigen wordt gepresenteerd als oplossing voor de euro- en bankencrisis, overal in Europa.

België blijft hopeloos achter, de politiek doet al vier jaar niks? Iedereen bougeert, behalve de Belgen. Zij willen nog altijd niet aannemen dat de eurocrisis losgebarsten is omdat de pensioenleeftijd nog niet overal 67 is, en het brugpensioen in België nog altijd bestaat. Nog niet begrepen? Dan zullen de financiële markten het u hardhandig leren: langer werken, zo niet nog langer, meer bijdragen, zo niet nog meer, minder pensioen, zo niet nog minder.

De arbeidsmarkt wordt alweer krap? 'Heel veel bedrijven moeten goed opgeleide werknemers met pensioen laten gaan en vinden geen geschikte vervangers. Als de politieke wereld daar iets wil aan doen, zal dat nog dit jaar moeten gebeuren' – want in 2012 zijn er eerst sociale verkiezingen en daarna weer interprofessionele onderhandelingen (Rudi Thomaes, VBO). Zelf moeten de werkgevers nog altijd niks doen.

Hervorming van het 'generatiepact'? 'Mist zijn doelstelling' (VBO). O ja? Het aantal werkende 55+ is toegenomen van 25% (2000) tot 37,3% (2010). Bruggepensioneerden en oudere werklozen vergrijzen ziender-

ogen en zijn met uitsterven bedreigd. Nog een generatiepact? Dan is een nieuwe partij nodig, Grijsgroen! – voor het behoud van de menselijke biodiversiteit.

Langer leven, dus langer werken? Het gezond verstand zelve. Later stoppen zal gemiddeld niemand pensioenjaren ontstelen. Het probleem is dat ‘gemiddeld’. Langer leven? Hoeveel korter leven kortgeschoolden? Hoe weinig weinigverdieners halen de pensioenleeftijd? Langer werken? Het ware een fenomenale vooruitgang als juist beter werken tot langer werken leidt. Misschien komt er dan ooit wel een tijd waarin mensen niks liever willen dan blijven werken.

Als de babyboomers van toen nu niet het voorbeeld geven, laten ze een astronomische schuld en een kolossale vergrijzingskost aan hun kinderen? Neem een ticket naar 2040. De actieven die dan de schuld van vandaag en de vergrijzing van dan op zich zouden moeten nemen, dat zouden de jongeren (0-25 jaar) van vandaag zijn. Die groep jongeren wordt weer groter. Vlaanderen moet opvang en klasjes zoeken voor 25.000 peuters meer. Eén: bekijk schuld van vandaag met de ogen van morgen. Twee: waar er schuld is, is er schuldvordering. Waar er schuldenaars zijn, zijn er schuldeisers. Waar ontleend wordt, wordt uitgeleend. In werkelijkheid laten we de kinderen van werknemers een schuld na die ze zullen moeten aflossen aan de kinderen van renteniers.

Waarom worden de pensioenen niet ‘gered’ zoals de banken? Banken kregen geld en staatswaarborg. Bedrijven worden ‘gered’ door ‘lastenverlagingen’ en tijdelijke werkloosheid. Pensioenen zouden moeten ‘gered’ worden door aderlating. Molière heeft ons geleerd zo’n geneesheren en hun remedies te wantrouwen.

De politieke dokters willen nochtans niet wachten met hun therapie. Het gaat er tenslotte om de rekening van de financiële crisis door te schuiven naar werknemers en bevolking. De tekorten van vandaag worden daarom gepresenteerd als de eerste spookverschijnselen van evoluties (vergrijzing, klimaat) die ingrepen van blijvende, ‘structurele’ aard vergen.

De bevolking mag daarom, met hogere bedoelingen, gegijzeld, in dit geval gegijzeld worden.

Spoken mogen opgevoerd worden, leugens als koeien van waarheden in de mediawei gezet. Meer nog, spreek je over verleugening van de vergrijzing, maken ze daar direct verloochening van. Zeg je dat met de grijze toekomst een zwart loopje genomen wordt, word je ogenblikkelijk beticht van verbloeming, ontkenning, zelfs negationisme.

Maar je bent geen negationist, je bent spokenjager. En dit is geen sprookjesboek, wel een spookjesboek.

We moeten ons niet boekhoudkundig laten grijzelen. Afbouw pensioen? Nee toch. De 20ste eeuw heeft zo hard gezwogen om de dromen van de 19de eeuw te realiseren dat de 21ste eeuw dat allemaal niet mag neerhalen. We nemen de uitdaging op, als dappersten aller Galliërs tegen de Romeinen. Ons pensioen, bij Toutatis!